

УДК 351: 364.013:355.01(100)

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12\(22\)-1285-1294](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12(22)-1285-1294)

Приймачов Андрій Едуардович аспірант кафедри державного управління і місцевого самоврядування, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», <https://orcid.org/0009-0005-1498-4391>

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

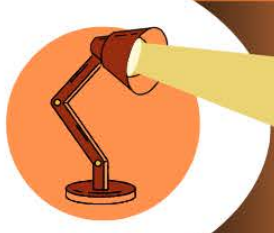
Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз трансформації системи соціального захисту України в умовах повномасштабної війни. Обґрунтовано, що збройна агресія РФ стала потужним каталізатором глибоких інституційних, управлінських, фінансових і технологічних змін у соціальній сфері, зумовивши необхідність переходу від традиційних, переважно стабільних моделей соціальної політики до гнучких механізмів кризового реагування та довгострокової адаптації. Акцентовано увагу на тому, що війна призвела до різкого зростання соціальних ризиків, розширення кола вразливих груп населення, масового внутрішнього переміщення, втрати житла й засобів існування, що суттєво посилює навантаження на систему соціального захисту.

Проаналізовано ключові напрями трансформації, зокрема інституційну та управлінську адаптацію органів соціального захисту, активізацію міжвідомчої та міжсекторальної взаємодії, розширення співпраці з міжнародними організаціями та громадянським суспільством. Значну увагу приділено ролі цифровізації як інструменту забезпечення безперервності надання соціальних виплат і послуг в умовах війни, зокрема використанню електронних сервісів, автоматизованих реєстрів та спрощених процедур призначення допомоги.

У статті охарактеризовано зміни у структурі соціальних виплат і соціальних послуг, пов'язані з появою нових категорій отримувачів підтримки – військовослужбовців та членів їхніх сімей, осіб з інвалідністю внаслідок війни, внутрішньо переміщених осіб, постраждалих від бойових дій і насильства. Визначено особливості фінансового забезпечення системи соціального захисту в умовах воєнного стану, окреслено ризики, пов'язані з обмеженістю бюджетних ресурсів і зростанням залежності від зовнішньої фінансової допомоги.

Зроблено висновок, що трансформація системи соціального захисту в умовах війни має подвійний характер: з одного боку, вона спрямована на оперативне реагування на кризові потреби населення, з іншого – формує підґрунтя для модернізації соціальної політики у післявоєнний період. Запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення стійкості, адресності та ефективності системи соціального захисту України в умовах відновлення та подальшого розвитку.

Ключові слова: соціальний захист, війна, криза, соціальна політика, стійкість, сталий розвиток, права людини, трансформація.

Pryimachev Andriy Eduardovych PhD student, Department of Public Administration and Local Self-Government, National Technical University "Dnipro Polytechnic", <https://orcid.org/0009-0005-1498-4391>

TRANSFORMATION OF THE SOCIAL PROTECTION SYSTEM IN UKRAINE DURING THE WAR

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the transformation of the social protection system of Ukraine in the context of a full-scale war. It is substantiated that the armed aggression of the Russian Federation has become a powerful catalyst for deep institutional, managerial, financial and technological changes in the social sphere, necessitating a transition from traditional, mostly stable models of social policy to flexible mechanisms for crisis response and long-term adaptation. Attention is focused on the fact that the war has led to a sharp increase in social risks, expansion of the circle of vulnerable groups of the population, mass internal displacement, loss of housing and livelihood, which significantly increased the burden on the social protection system.

The key areas of transformation are analyzed, in particular institutional and managerial adaptation of social protection bodies, intensification of interagency and intersectoral interaction, expansion of cooperation with international organizations and civil society. Considerable attention is paid to the role of digitalization as a tool for ensuring the continuity of social benefits and services in wartime, in particular the use of electronic services, automated registers and simplified procedures for assigning assistance.

The article describes changes in the structure of social payments and social services associated with the emergence of new categories of support recipients – military personnel and members of their families, persons with disabilities as a result of war, internally displaced persons affected by hostilities and violence. The peculiarities of financial support of the social protection system under martial law are determined, the risks associated with limited budget resources and increased dependence on external financial assistance are outlined.

It is concluded that the transformation of the social protection system in wartime is of a dual nature: on the one hand, it is aimed at prompt response to the crisis needs of the population, on the other hand, it forms the basis for the modernization of social policy in the post-war period. Practical recommendations for increasing the sustainability, targeting and effectiveness of the social protection system of Ukraine in the context of recovery and further development are proposed.

Keywords: social protection, war, crisis, social policy, sustainability, sustainable development, human rights, transformation.

Постановка проблеми. Повномасштабна війна РФ проти України спричинила безпрецедентні соціальні, економічні та гуманітарні виклики, що істотно вплинули на функціонування системи соціального захисту. Традиційні механізми надання соціальних послуг, підтримки вразливих категорій населення та управління соціальними ризиками виявилися недостатніми для реагування на масштабні переміщення населення, зростання рівня бідності, появу нових груп отримувачів допомоги, а також потребу у швидкій цифровій, організаційній і фінансовій адаптації соціальної сфери. В умовах воєнного стану система соціального захисту зазнає суттєвих трансформацій, які охоплюють інституційні, нормативні, управлінські та технологічні складові й потребують наукового осмислення.

Попри наявність окремих досліджень щодо соціальної політики в кризових ситуаціях, комплексний аналіз трансформацій соціального захисту саме в умовах тривалої війни залишається недостатнім. Невирішеними залишаються питання узгодженості державних і місцевих механізмів реагування, ефективності взаємодії держави, міжнародних організацій і громадського сектору, а також здатності системи соціального захисту забезпечувати стійкість та інклюзивність у довгостроковій перспективі. Актуальності додає й потреба переорієнтації соціальної підтримки від екстрених заходів до стратегічних моделей відновлення та розвитку людського капіталу.

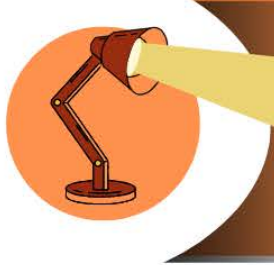
За таких умов виникає наукова проблема – виявити особливості, закономірності та результати трансформації системи соціального захисту України в умовах війни, а також визначити напрями її адаптації та модернізації відповідно до потреб населення й викликів післявоєнного відновлення.

Стан наукової розробки проблеми. У наукових дослідженнях доволі широко висвітлюються питання реформування соціальної сфери, удосконалення моделей соціальної політики, розвитку соціальних послуг, підвищення адресності та ефективності соціальних виплат. Значний внесок здійснили роботи вітчизняних і зарубіжних авторів, що аналізують механізми соціального захисту в умовах криз, надзвичайних ситуацій, пандемій, економічних шоків. Окремий блок літератури присвячено проблемам підтримки внутрішньо переміщених осіб, управлінню гуманітарною допомогою, ролі міжнародних організацій у соціальних системах країн, які переживають конфлікти.

Проблематика реалізації соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення стала предметом уваги значної кількості наукових досліджень. Зокрема, в публікаціях З.М. Бурик обґрунтовується, що вивчення актуальних викликів реалізації соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення є вкрай важливим для розробки дієвих способів підтримки населення та гарантування тривалого сталого розвитку України [1].

В. В. Мадалиць [2, с. 41] у своїх працях аналізує особливості виконання соціальної функції держави та забезпечення прав людини в умовах воєнного

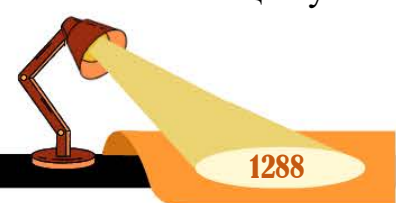
стану, а також окреслює можливі напрями вдосконалення механізмів соціального захисту через розроблення комплексної стратегії повоєнного відновлення з урахуванням сучасних викликів. О. В. Костюк [3, с. 53] наголошує, що після завершення воєнного стану соціальна політика має не лише гарантувати безперервне надання соціального забезпечення, а й виступати інституційною платформою для розвитку соціального інформування та впровадження інноваційних ініціативних проєктів.

У свою чергу, Я. В. Петруненко [4] визначає ключові напрями трансформації ідеології соціальної справедливості в умовах регулювання економіки воєнного часу, акцентуючи увагу на застосуванні економіко-правових інструментів забезпечення соціальної справедливості з урахуванням структурних змін, спричинених запровадженням правового режиму воєнного стану. Теоретичні засади концепції соціальної якості, що реалізується в країнах Європейського Союзу, а також потенційні напрями її адаптації до умов і потреб повоєнної відбудови України розглядаються у працях Т. В. Бурлай, Д. А. Дмитрука, В. І. Костриці та Р. Я. Левіна [5, с. 9].

Аналіз особливостей надання соціальної допомоги та здійснення соціальних виплат в умовах воєнного стану здійснив С. М. Миколук [6, с. 92]. Нормативно-правові засади регулювання сфери соціального захисту населення досліджував Т. Я. Грень [7, с. 80], акцентуючи увагу на необхідності формування сучасної моделі соціального захисту, заснованої на ключових принципах діяльності Європейського Союзу. С. Урба [8] запропонував стратегічні пріоритети державної політики соціального захисту населення, підкресливши важливість удосконалення діяльності соціальних служб шляхом впровадження цифрових технологій.

Окрему увагу конституційно-правовим аспектам регулювання суспільних відносин, пов'язаних з обмеженням прав людини в особливих умовах, приділив М. В. Корнієнко [9, с. 27]. Вплив війни на соціальну сферу та формування ефективних стратегій соціального захисту і підтримки населення під час бойових дій розглядали О. В. Стащук, С. В. Гергола і К. П. Комар-Стаховська [10, с. 6], наголошуючи на важливості залучення міжнародних партнерів і гуманітарних організацій до спільної розробки та реалізації соціальних програм. На основі аналізу динаміки суспільних і економічних процесів в Україні в умовах війни О. В. Безпаленко [11] визначив перспективи подальшої реалізації соціальних реформ.

Водночас комплексні дослідження трансформації соціального захисту саме у період повномасштабної війни в Україні – обмежені. Не вистачає наукових робіт, що поєднують аналіз інституційних, фінансових, організаційних та управлінських аспектів адаптації системи до умов тривалої збройної агресії. Недостатньо розкритими лишаються питання довгострокового впливу війни на соціальні структури, прогнозування потреб населення, розбудови кадрового потенціалу соціальної сфери, інтеграції цифрових сервісів у повсякденні

процедури надання допомоги. Таким чином, необхідним є міждисциплінарний підхід, який дасть змогу комплексно осмислити та систематизувати процеси трансформації соціального захисту в сучасних умовах.

Мета статті – дослідити напрями трансформації системи соціального захисту в Україні в умовах війни.

Виклад основного матеріалу. Практика соціального захисту безпосередньо залежить від соціальної політики, яку проводить держава. Під соціальною політикою зазвичай розуміють діяльність державних органів та суспільних інституцій, спрямовану на регулювання взаємин між соціальними групами щодо розподілу суспільного продукту, із метою узгодження їхніх ключових потреб та інтересів з довгостроковими цілями суспільного розвитку.

У фундаменті соціальної політики лежить принцип соціальної справедливості. Це поняття відображає як реальний стан суспільних відносин на певному етапі розвитку, так і суб'єктивні оцінки різних соціальних груп щодо рівня справедливості у суспільстві. Досягнення соціальної справедливості нерозривно пов'язане з боротьбою інтересів між різними групами населення, а також із висуванням суспільством певних вимог щодо гарантій і прав. Відтак механізми соціального захисту покликані реалізувати в практичній площині основні принципи соціальної справедливості.

В Енциклопедії державного управління соціальна політика визначається як комплекс інституційних і позаінституційних форм та способів діяльності – державних, громадських і особистісних, – спрямованих на створення умов для розкриття людського потенціалу та забезпечення всебічної самореалізації особистості [11].

Соціальна політика держави проявляється у її здатності регулювати соціальні процеси: розподіляти суспільний продукт, координувати взаємодію між соціальними групами, узгоджувати їхні потреби з довготривалими інтересами суспільства, забезпечувати захист окремих громадян у складних життєвих обставинах, підтримувати соціальну стабільність і громадянський мир. Саме вона визначає напрями політичної діяльності, що спрямовані на вирішення соціальних проблем.

Основою соціальної політики є Конституція держави. Згідно з Конституцією України, наша держава проголошена соціальною, а отже – зобов'язана створювати умови для гідного життя кожного громадянина та забезпечувати можливості для всебічного розвитку особистості.

Сутність соціальної політики полягає у створенні таких умов, за яких члени суспільства можуть повніше задовольняти власні життєві потреби, а соціальні зв'язки та взаємини між ними – розвиватися гармонійно. Одним з ключових її завдань є забезпечення збалансованої соціальної диференціації, що запобігає надмірним контрастам у рівні життя різних соціальних груп, оскільки такі контрасти становлять загрозу для стабільності суспільства. Відповідно,

соціальна політика має втілювати турботу держави та суспільства про громадян, які потребують підтримки. Вона спрямована на те, щоб соціальна система, використовуючи наявний економічний і фінансовий потенціал, забезпечувала допомогу людям у складних життєвих ситуаціях.

Функціонування соціальної політики тісно пов'язане з політичним устроєм країни, рівнем політичної культури, соціально-економічною ситуацією на певному етапі розвитку, а також із національними історичними та демографічними особливостями.

Після початку повномасштабної війни система соціального захисту перебуває в режимі інституційних змін та управлінської адаптації.

З початком війни система соціального захисту була змушена перейти до режиму кризового управління. Органи соціальної сфери адаптували структуру роботи, посилили координацію між міністерствами, військовими адміністраціями, місцевими громадами, волонтерськими та міжнародними організаціями. Значну роль відіграло формування нових форм міжвідомчої взаємодії, що дозволило забезпечити оперативну доставку допомоги, прискорити обмін інформацією та зменшити навантаження на місцеві служби.

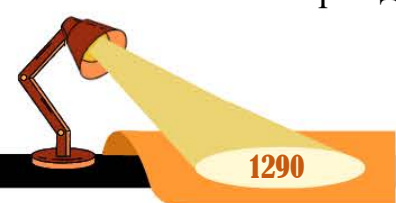
Управлінська трансформація проявилася у переході від статичних процедур до гнучких моделей управління ресурсами, персоналом та інформаційними потоками. Важливим результатом є запровадження спрощених процедур розподілу допомоги, оновлення порядку призначення пільг та розширення повноважень місцевих органів у сфері соціального захисту.

Ключовим інструментом трансформації системи соціального захисту стала цифровізація. Цифрова модернізація стала одним із найбільш ефективних інструментів адаптації системи до умов війни. Запровадження електронних заяв, інтеграція соціальних реєстрів, автоматизація призначення окремих видів допомоги, використання платформи «Дія» для подачі документів – все це забезпечило безперервність соціальних процесів even у районах із обмеженим доступом до адміністративних послуг.

Переваги цифровізації включають спрощення комунікації між громадянами та органами соцзахисту, мінімізацію помилок, пришвидшення виплат, а також підвищення прозорості та підзвітності. Разом із тим все ще існують проблеми цифрової нерівності, недостатньої технічної спроможності деяких громад та потреби у навчанні персоналу.

Війна значно збільшила кількість осіб, які потребують матеріальної та соціальної підтримки. До традиційних категорій додалися нові:

- сім'ї загиблих і поранених військовослужбовців,
- люди з інвалідністю внаслідок війни,
- громадяни, які втратили житло або майно,
- внутрішньо переміщені особи,
- постраждалі від насильства й травм, пов'язаних із бойовими діями [1].

Держава запровадила низку нових програм грошової допомоги, розширила розміри виплат для найбільш уразливих груп, підвищила гнучкість системи субсидій. Водночас зросли вимоги до адресності та ефективності розподілу коштів.

Зростання потреб у соціальних послугах, пов'язаних з травматичним досвідом війни, стало підставою для формування нових напрямів підтримки: кризових інтервенцій, психологічної допомоги, програм реабілітації, підтримки ветеранів та їхніх родин. Важливими стали моделі співпраці держави, громад та НУО, соціальне замовлення, створення мобільних бригад соціальної допомоги.

Фінансове навантаження на систему соціального захисту зросло у кілька разів, що потребувало оптимізації бюджетних програм, посилення контролю за витратами, розширення міжнародної фінансової підтримки. Грантові та кредитні програми міжнародних партнерів стали ключовим ресурсом забезпечення безперервності соціальних виплат і гуманітарних програм [2].

Попри помітні успіхи в адаптації, соціальна сфера стикається з низкою проблем:

- нерівномірна спроможність громад забезпечувати послуги,
- кадровий дефіцит у системі соцзахисту,
- цифрова нерівність,
- перевантаження соціальних служб,
- недостатній розвиток послуг у віддалених населених пунктах,
- різкий ріст залежності від зовнішнього фінансування.

Ці чинники можуть уповільнювати процес післявоєнного відновлення соціальної системи.

Висновки. Трансформація системи соціального захисту України в умовах війни носить системний характер і охоплює всі ключові компоненти соціальної сфери: управлінські та інституційні механізми, цифровізацію, фінансування, структуру соціальних послуг і модель взаємодії між секторами. Війна не лише посилила існуючі проблеми, а й стала каталізатором глибоких реформ, спрямованих на підвищення гнучкості, адаптивності та стійкості системи.

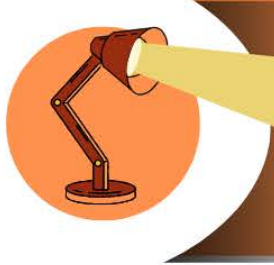
Попри значні результати, система потребує подальшого розвитку, узгодження стратегічних підходів, розбудови кадрового потенціалу, підвищення доступності послуг та зменшення залежності від зовнішньої допомоги. Перехід від кризового реагування до стратегічного планування є ключовою передумовою формування сучасної та результативної моделі соціального захисту.

Можна надати наступні практичні рекомендації:

1. Удосконалити цифрову інфраструктуру соціального захисту, завершити інтеграцію реєстрів, впровадити автоматичні механізми призначення окремих видів виплат, підвищити цифрову компетентність персоналу.

2. Розширити мережу соціальних послуг, забезпечивши доступ до психологічної, реабілітаційної та кризової підтримки, зокрема у громадах, що мають низьку спроможність.

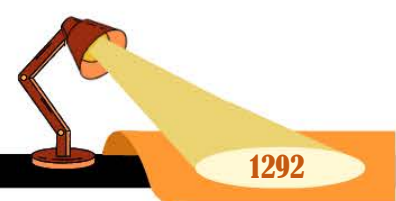

3. Посилити міжвідомчу та міжсекторальну взаємодію, створити єдину платформу координації державних, донорських і громадських програм підтримки.
4. Удосконалити механізми адресності допомоги, розробити прозорі критерії пріоритезації ресурсів, зменшити ризики дублювання виплат і нецільового використання коштів.
5. Підвищити фінансову стійкість соціальної системи, оптимізувати витрати, підсилити моніторинг ефективності використання бюджетних та міжнародних ресурсів.
6. Розробити комплексну стратегію післявоєнного відновлення соціальної сфери, що охоплюватиме модернізацію інфраструктури, удосконалення соціального законодавства, підтримку працівників соцзахисту та розвиток партнерств між ключовими суб'єктами.

Література:

1. Бурик, З. (2025). Сучасні виклики реалізації соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення та в контексті сталого розвитку. *Аспекти публічного управління*, 13(2), 33-43. <https://doi.org/10.15421/152518>
2. Мадалиць, В. В. (2025). Соціальна функція держави та права людини: механізми захисту в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 01, 41-47. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.5>.
3. Костюк, О. В. (2024). Реалізація соціальної політики в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України. Соціальне забезпечення та соціальна робота в умовах сучасних викликів : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 15 листопада 2024 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 53-57. <https://univer.km.ua/sites/default/files.pdf>.
4. Петруненко, Я. В. (2023). Трансформація ідеології соціальної справедливості в умовах регулювання економіки воєнного періоду. *Прикарпатський юридичний вісник*, 2 (49), 44-49. <https://doi.org/10.32782/ryuv.v2.2023.8>) Петруненко, Я. В. (2023). Трансформація ідеології соціальної справедливості в умовах регулювання економіки воєнного періоду. *Прикарпатський юридичний вісник*, 2 (49), 44-49. <https://doi.org/10.32782/ryuv.v2.2023.8>)
5. Бурлай, Т. В., Дмитрук, Д. А., Костиця, В. І., & Левін, Р. Я. (2022). Політика соціальної якості: теорія та міжнародні підходи в контексті завдань повоєнної реконструкції України. *Український соціум*, 3(82), 9-30. <https://doi.org/10.15407/socium2022.03.009>.
6. Миколук, С. М. (2022). Соціальна допомога та виплати в умовах воєнного стану. Трансформаційні процеси соціальногуманітарної сфери сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 2-3 червня), 92–94. <http://nauksgf.wunu.edu.ua/index.php/npsgf/article/view/>
7. Грень, Т. Я. (2022). Особливості реалізації політики соціального захисту територій в умовах війни. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*, 6, 33(72), 80-84. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.6/13>.
8. Урба, С. (2023). Державна політика соціального захисту населення в системі економічної безпеки України. *Економіка та суспільство*, (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-37>.
9. Корнієнко, М. В. (2022). Права людини в умовах воєнного стану: загальноправовий дискурс. *Південноукраїнський правничий часопис*, 1-20, 27–31. <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.1-2.5>.

10. Стащук О. В., Гергола С. В., & Комар-Стаховська К. П. (2022). Стан соціального захисту та соціального забезпечення населення України в умовах війни. Економіко-правовий розвиток сучасної України: матеріали XI Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених, що присвячена 25-ій річниці з дня заснування Національного університету «Одеська юридична академія», м. Одеса, 25 листопада 2022 р. Одеса, 6-8. <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/313f8075-ed9e-4bcc-bfb7-bbdc1bfc77f0/content>.

11. Безпаленко, О. В. (2022). Вектори соціальної політики для України в умовах викликів війни. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 1(4). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-07-04>.

12. Скуратівський В.А. Соціальна політика. *Енциклопедія державного управління* : у 8 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. К. НАДУ. 2011. Т.1. с. 546-548.

References:

1. Buryk, Z. (2025). Suchasni vyklyky realizatsii sotsialnoi polityky v umovakh viiny ta pisliavoiennoho vidnovlennia ta v konteksti staloho rozvytku [Contemporary challenges of social policy implementation in conditions of war and post-war recovery in the context of sustainable development]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, 13(2), 33–43. <https://doi.org/10.15421/152518>

2. Madalyts, V. V. (2025). Sotsialna funktsiia derzhavy ta prava liudyny: Mekhanizmy zakhystu v umovakh voiennoho stanu [The social function of the state and human rights: Protection mechanisms under martial law]. *Analychno-porivnialne pravoznavstvo*, 01, 41–47. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.5>

3. Kostiuk, O. V. (2024). Realizatsiia sotsialnoi polityky v umovakh voiennoho stanu ta povoiennoho vidnovlennia Ukrainy [Implementation of social policy under martial law and post-war recovery of Ukraine]. In *Sotsialne zabezpechennia ta sotsialna robota v umovakh suchasnykh vyklykiv* [Social security and social work in conditions of modern challenges] (pp. 53–57). Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law.

4. Petrunenko, Ya. V. (2023). Transformatsiia ideolohii sotsialnoi spravedlyvosti v umovakh rehuliuвання ekonomiky voiennoho periodu [Transformation of the ideology of social justice in the regulation of the wartime economy]. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*, 2(49), 44–49. <https://doi.org/10.32782/pyuv.v2.2023.8>

5. Burlai, T. V., Dmytruk, D. A., Kostyrytsia, V. I., & Levin, R. Ya. (2022). Polityka sotsialnoi yakosti: Teoriia ta mizhnarodni pidkhody v konteksti zavdan povoiennoi rekonstruktsii Ukrainy [Social quality policy: Theory and international approaches in the context of post-war reconstruction tasks of Ukraine]. *Ukrainskyi sotsium*, 3(82), 9–30. <https://doi.org/10.15407/socium2022.03.009>

6. Mykoliuk, S. M. (2022). Sotsialna dopomoha ta vyplaty v umovakh voiennoho stanu [Social assistance and benefits under martial law]. In *Transformatsiini protsesy sotsialno-humanitarnoi sfery suchasnoi Ukrainy v umovakh viiny: Vyklyky, problemy ta perspektyvy* [Transformational processes of the social and humanitarian sphere of modern Ukraine in wartime: Challenges, problems and prospects] (pp. 92–94).

7. Hren, T. Ya. (2022). Osoblyvosti realizatsii polityky sotsialnoho zakhystu terytorii v umovakh viiny [Peculiarities of implementing social protection policy of territories under war conditions]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriia: Publichne upravlinnia ta administruvannia*, 6, 33(72), 80–84. <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.6/13>

8. Urba, S. (2023). Derzhavna polityka sotsialnoho zakhystu naseleння v systemi ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [State social protection policy in the system of economic security of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-37>

9. Korniienko, M. V. (2022). Prava liudyny v umovakh voiennoho stanu: Zahalnopravovyi dyskurs [Human rights under martial law: A general legal discourse]. *Pivdennoukrainskyi pravnychyi chasopys*, 1–2, 27–31. <https://doi.org/10.32850/sulj.2022.1-2.5>

10. Stashchuk, O. V., Herhola, S. V., & Komar-Stakhovska, K. P. (2022). Stan sotsialnoho zakhystu ta sotsialnoho zabezpechennia naselennia Ukrainy v umovakh viiny [The state of social protection and social security of the population of Ukraine under war conditions]. In *Ekonomiko-pravovyi rozvytok suchasnoi Ukrainy* [Economic and legal development of modern Ukraine] (pp. 6–8).

11. Bezpalenko, O. V. (2022). Vektory sotsialnoi polityky dlia Ukrainy v umovakh vyklykiv viiny [Vectors of social policy for Ukraine under wartime challenges]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: Ekonomika ta upravlinnia*, 1(4). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-07-04>

12. Skurativskyi, V. A. (2011). Sotsialna polityka [Social policy]. In Yu. V. Kovbasiuk (Ed.), *Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia* (Vol. 1, pp. 546–548). National Academy for Public Administration under the President of Ukraine.

